

Lähteiden vaihdot ja pyyhintäkokeen tekeminen

Kauppiastapaaminen

9.11.2016

Jorma Kuusisto

Säteilylähteen suojuksen korjaaminen

Toiminnan harjoittaja voi itse tehdä tai valvoa, että ulkopuoliset tahot tekevät korjaustoimet säteilyturvallisesti tai antaa laitteen maahantuojalle tehtäväksi korjaustoimet

- mikäli säteilylähdettä ei tarvitse ottaa pois suojuksestaan, eli on kysymyksessä esimerkiksi suojuksen maalipinnan korjaaminen tai suojuksen suljin salvan uusiminen (jos mahdollista uusia ilman säteilylähteen poisottamista) siten että säteilylähteen suojus voidaan pitää suljettuna korjauksia tehtäessä
- ennen korjaustoimiin ryhtymistä on tehtävä standardin ISO 9978 mukainen pyyhintäkoe tai muu soveltuva pyyhintäkoe säteilylähteen suojuksen pinnalta

Säteilylähteen suojuksen korjaaminen tai uusiminen 1/2

Säteilylähde joudutaan ottamaan pois suojuksestaan korjaustoimien ajaksi

- STUK antaa myöntämässään turvallisuusluvassa laitteiden maahantuojiille myydä ja huoltaa tiettyjen laitevalmistajien tekemiä (lomakkeessa T 2.4 tiedusteltu) säteilylaitteita: yhtenä ehtona on, että ”päämies” (valmistaja) on antanut säteilylaitteiden edustajille (kauppiaille ja asentajille) koulutusta näiden laitteiden asennus-, korjaus- ja huoltotoiminnasta
 - * laitteen huoltoon on heti käytettävissä se tieto/taito, mitä vaaditaan laitteen korjaamiseksi säteilyturvallisesti

Säteilylähteen suojuksen korjaaminen tai uusiminen 2/2

- asennustyön laatu (sopivat työkalut, osat, pitimet jne.) voidaan taata hyväksi, kun kaikki mahdollinen tieto/taito on käytettävissä säteilylaitteen korjaamiseksi
- säteilylähteen on pysyttävä hyvässä kunnossa paikoillaan omassa pitimessään vaativissa käyttöolosuhteissa (kosteus, värinä, syövyttävät kemikaalit jne.)
- ennen säteilylähteen suojuksen kunnostamisen aloittamista on huolehdittava ISO 9978 mukaisesta pyyhintäkokeesta tai muusta soveltuvasta pyyhintäkokeesta

Umpilähteen pyyhintätesti työkohteessa 1/2

- otetaan pyyhintänäyte suojuksen päältä sulkimen kohdalta ja saumakohtien ympäristöstä tai mahdollisista suojuksen halkeamista (pyyhintäpinta-ala suositus noin 100 cm²)
- käytetään pyyhintänäytteen ottoon kosteaa (esim. tekninen alkoholi, metanoli) puuvillakangasta tai muuta imukykyistä materiaalia
- kontaminaatiomittaus on tehtävä heti paikan päällä huoltotoimintaan ryhdyttäessä kontaminaatiomittarilla (esim. beetakontaminaatiomittari)
- mikäli näyte on ”puhdas” voidaan asennustyötä jatkaa säteilylähteen poistamiseksi suojuksesta
- säteilylähteen pesästä on myös otettava pyyhintänäyte, joka analysoidaan paikan päällä omalla kontaminaatiomittarilla (huom! mittaustuloksien kirjaaminen)
- mikäli näyte on ”puhdas” voidaan jatkaa asennus- ja huoltotoimintaa
- yksi pyyhintänäyte suositellaan laitettavaksi muovipussiin tai vastaavaan talteen, jotta siitä voidaan tarvittaessa tehdä uudestaan tarkat mittaukset pyyhintätestituloksien kirjaamiseksi ylös asiakirjaan
- säteilylähde tai suojusta vaihdattaessa on STUK:iin lähetettävä pyyhintätestitulokset (pyyhintäsertifikaatti)

Umpilähteen pyyhintätesti työkohteessa 2/2

Mikäli pyyhintänäytteen mittaustulokset poikkeavat selvästi taustasäteilyn arvoista,

- on keskeytettävä korjaustoimet ja eristettävä alue, jolla korjaustoimia tehdään
- varmistuttava ettei säteilylähteen lähialue, eikä asentajat ole kontaminoituneet
- toimittava poikkeavien tapahtumien ohjeiden mukaisesti ottamalla yhteyttä turvallisuusluvassa mainittuun vastaavaan johtajaan ja Säteilyturvakeskukseen